Με κανέναν τρόπο η Αυστροουγγαρία και η Ιταλία δεν ήθελαν να δουν την Σερβία να βγαίνει στη θάλασσα. Μετά τις νίκες της στους Βαλκανικούς πολέμους, την έβλεπαν ως αντίπαλο στα σχέδιά τους να εισχωρήσουν στα Βαλκάνια. Έσπευσαν να εκμεταλλευτούν την εθνική αφύπνιση των Αλβανών καθώς ένα εκεί νέο κράτος εμφανιζόταν ως η μόνη λύση για να εμποδίσουν τη Σερβία να φτάσει ως την Αδριατική. Με όπλο τον εκβιασμό των μεγάλων δυνάμεων, οι Αλβανοί εισέπραξαν από το Μαυροβούνιο την περιοχή της Σκόδρας, από τη Σερβία όλα τα εδάφη που κυρίευσε ως το Δυρράχιο και από την Ελλάδα τη Βόρεια Ήπειρο. Σχηματίστηκε, έτσι, η Αλβανία.

Όλα ξεκίνησαν από ένα χαρτί που είχαν συνυπογράψει Νεότουρκοι και Αλβανοί τον Αύγουστο του 1912, με το οποίο η Οθωμανική αυτοκρατορία παραχωρούσε προνόμια και ουσιαστικά αναγνώριζε την ύπαρξη της αλβανικής εθνότητας. Που, έτσι κι αλλιώς, υπήρχε. Τον Νοέμβριο του 1912, οι Τούρκοι είχαν εγκλωβιστεί από τους Έλληνες στα Γιάννενα κι από τους Μαυροβούνιους στη Σκόδρα. Κι ανάμεσα σ' αυτούς και στις λοιπές δυνάμεις της Τουρκίας μεσολαβούσαν ολόκληρη η Ήπειρος, η Μακεδονία και η Δυτική Θράκη, ενώ ο ελληνικός στόλος εμπόδιζε την πρόσβαση από τη θάλασσα. Κι αφού απειλή καμιά δεν υπήρχε, οι Αλβανοί φύλαρχοι μαζεύτηκαν στον Αυλώνα και ανακήρυξαν την αυτονομία της Αλβανίας (28 Νοεμβρίου 1912).

Αυστροουγγαρία και Ιταλία έσπευσαν να επωφεληθούν. Το ζήτημα μπήκε στη συνδιάσκεψη του Λονδίνου που ασχολιόταν με τις «εκκρεμότητες» στα ευρωπαϊκά πρώην οθωμανικά εδάφη. Στις 20 Δεκεμβρίου, οι μεγάλες δυνάμεις αναγνώρισαν την αυτονομία της Αλβανίας. Από εκεί κι έπειτα, τα πράγματα πήραν τον δρόμο τους. Διεθνής στόλος εφάρμοσε αποκλεισμό του Μαυροβούνιου (από 28 Μαρτίου του 1913) που πήρε τη Σκόδρα στις 13 Απριλίου κι εξαναγκάστηκε να την παραδώσει σε διεθνές απόσπασμα στις 23 του ίδιου μήνα. Ταυτόχρονα, με διακοίνωσή της, η Αυστρία ειδοποίησε την Σερβία πως θα εισέβαλλε στο έδαφός της, αν οι δυνάμεις της δεν εκκένωναν την παραλία της Αδριατικής που μόλις είχαν κατακτήσει. Η μισή Αλβανία εξασφαλίστηκε. Απέμεναν τα δύσκολα. Στις 29 Ιουλίου 1913, ακριβώς την επομένη που υπογράφτηκε στο Βουκουρέστι η ελληνοσερβοβουλγαρική συνθήκη για το τέλος του Β' Βαλκανικού πολέμου, διεθνής επιτροπή ορίστηκε να χαράξει τα σύνορα της Αλβανίας.

Οι Έλληνες Βορειοηπειρώτες που μόλις είχαν απελευθερωθεί από τον οθωμανικό ζυγό, διέγνωσαν τον κίνδυνο. Επιτροπές τους άρχισαν να οργώνουν τις ευρωπαϊκές αυλές, ζητώντας δικαίωση. Γρήγορα αντιλήφθηκαν το μάταιο των ενεργειών τους. Οργάνωσαν έκτακτο ηπειρωτικό συνέδριο κι έβαλαν τις βάσεις του μελλοντικού τους αγώνα.

Στις 17 Δεκεμβρίου 1913, ανακοινώθηκε η ρύθμιση των ελληνοαλβανικών συνόρων με το «πρωτόκολλο της Φλωρεντίας»: Ό,τι υπάρχει πάνω από το Καλπάκι, κατακυρωνόταν στην Αλβανία. Μαζί, και το νησάκι της Σασόνας που είχε δοθεί στην Ελλάδα το 1864 ως εξάρτημα των Ιόνιων νησιών. Η Ελλάδα διαμαρτυρήθηκε με έντονη διακοίνωση (21 Φεβρουαρίου 1914).

«Ή αποδέχεστε αυτή τη διευθέτηση ή χάνετε τα νησιά του Αιγαίου», ήταν η απάντηση. Η «λογική» περιλαμβανόταν στον ισχυρισμό ότι η Ελλάδα δεν μπορούσε «όλο να ζητά», καθώς μέσα σε λιγότερο από ένα χρόνο είχε υπερδιπλασιάσει την έκτασή της. Με το αίμα του στρατού της βέβαια αλλ' αυτό δε μετρούσε. Η έμμεση απειλή λεγόταν «αναθεώρηση της συνθήκης του Βουκουρεστίου», την οποία μεθόδευαν Βούλγαροι και Ρώσοι. Απλά, οι Γερμανοί χάρη στη φιλία του βασιλιά Κωνσταντίνου και οι Γάλλοι χάρη στη διπλωματία του Βενιζέλου είχαν παρεμβληθεί υπέρ της Ελλάδας! Ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος που ξέσπασε στη συνέχεια, ματαίωσε την ανατροπή.

Η γενική εξέγερση των Βορειοηπειρωτών Ελλήνων εκδηλώθηκε αμέσως μόλις αποχώρησαν από τη Βόρεια Ήπειρο τα ελληνικά στρατεύματα. Η περιοχή ανακηρύχτηκε αυτόνομη κι ο ως τότε γενικός διοικητής Ηπείρου Γεώργιος Χρηστάκη Ζωγράφος (1863 - 1920) σχημάτισε προσωρινή κυβέρνηση. Μέλη της, τρεις μητροπολίτες και τρεις λαϊκοί. Ο βορειοηπειρωτικός στρατός που σχηματίστηκε, αντιμετώπισε με επιτυχία τον αλβανικό, ο οποίος εισέβαλε στα εξεγερμένα μέρη. Οι Βορειοηπειρώτες διακήρυξαν την ανεξαρτησία τους αλλά οι μεγάλες δυνάμεις τα είχαν κανονίσει αλλιώς. Στις 23 Φεβρουαρίου 1914, οι ελληνικές αρχές αναγκάστηκαν να συλλάβουν τον μητροπολίτη Κονίτσης Σπυρίδωνα μαζί με κάποιους από τους επαναστάτες, που κήρυξαν την «Αυτόνομη Πολιτεία της Βορείου Ηπείρου», ενώ ο ελληνικός στόλος επέβαλε αποκλεισμό στους Αγίους Σαράντα. Στις 17 Μαΐου 1914, υπογράφτηκε το πρωτόκολλο της Κέρκυρας, με το οποίο αναγνωριζόταν η ελληνικότητα της Βόρειας Ηπείρου στα πλαίσια του κράτους της Αλβανίας και παρέχονταν προνόμια στον ελληνικό πληθυσμό.

Από τον Μάρτιο του 1914, βασιλιάς της Αλβανίας είχε οριστεί ο Αυστριακός πρίγκιπας Γουλιέλμος Βιδ. Οι Ιταλοί δεν τον ήθελαν. Ένα πραξικόπημα που ξέσπασε τον Σεπτέμβριο κι ενώ ήδη είχε ξεκινήσει ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος, τον ανάγκασε να παραιτηθεί. Αναρχία και αιματοκύλισμα τον διαδέχτηκαν. Οι μεγάλες δυνάμεις ζήτησαν από την Ελλάδα να καταλάβει το νεοσύστατο κράτος για να επιβάλει την τάξη (Οκτώβριος 1914). Ταυτόχρονα, οι Ιταλοί έκαναν απόβαση και κυρίευσαν τον Αυλώνα. Όμως, οι Αυστριακοί, που προελαύνανε μέσα από τα εδάφη της Σερβίας, απώθησαν τους Ιταλούς στο ελληνικό έδαφος.

Η κατάσταση περιπλέχτηκε ακόμα περισσότερο, καθώς οι σύμμαχοι της Αντάντ θεώρησαν ότι θα εξασφάλιζαν τη σύμπραξη των Αλβανών, αν τους έδιναν ένα κράτος. Και μια που ήταν δύσκολο να ξαναστήσουν την Αλβανία στη σωστή περιοχή, τη χάραξαν πιο νότια στον χάρτη, μέσα στο ελληνικό έδαφος! Το κατασκεύασμα ονομάστηκε Αλβανική Δημοκρατία αλλά ούτε τους Αλβανούς εξυπηρετούσε, αφού ζούσαν πιο βόρεια, ούτε τους Έλληνες από τους οποίους αφαιρούσαν ολόκληρη την Ήπειρο. Η Αλβανία αυτή διαλύθηκε, ενώ οι Γάλλοι κυρίευσαν την Κορυτσά κι έμειναν εκεί ως το 1920. Αργότερα, η περιοχή του Αυλώνα χαρίστηκε στην Ιταλία, στην οποία δόθηκε και η επικυριαρχία της Αλβανίας με αντάλλαγμα να μπει στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ (26 Απριλίου 1915).

Όμως, αμέσως μόλις αποχώρησε ο Βιδ, η χώρα μεταβλήθηκε σε απέραντο πεδίο μάχης με το βόρειο τμήμα της να κυριεύεται από τους Αυστριακούς. Τον Νοέμβριο του 1916, η ιταλική απόβαση στον Αυλώνα έστρεψε την πλειοψηφία των Αλβανών στο πλευρό της Αυστρίας. Τον Ιούνιο του 1917, οι Ιταλοί κήρυξαν την Αλβανία ανεξάρτητη κάτω από την προστασία τους. Μάχες φοβερές αιματοκύλησαν τη χώρα. Η ειρήνευση βρήκε ιταλοκρατούμενη σχεδόν ολόκληρη την περιοχή, με την Ελλάδα δικαιωματικά να ζητεί τη Βόρεια Ήπειρο. Η συμφωνία Βενιζέλου - Τιτόνι απέδιδε τη Βόρεια Ήπειρο και τα Δωδεκάνησα στην Ελλάδα κι αναγνώριζε την ιταλική κατοχή στον Αυλώνα και την εντολή προστασίας για όλη την υπόλοιπη χώρα (29 Ιουλίου 1919). Οι μεγάλες δυνάμεις αναγνώρισαν τη μοιρασιά (9 Δεκεμβρίου 1919), ελπίζοντας ότι θα καλμάρουν την Ιταλία, καθώς σε εξέλιξη βρισκόταν η διεθνής αντίδραση για το Φιούμε, περιοχή όπου Ιταλοί «εθελοντές» είχαν εισβάλει και κυριεύσει.

Η γενική επανάσταση των Αλβανών που ξέσπασε το 1920 τα ανέτρεψε όλα αυτά. Μια εθνοσυνέλευση στη Λιούσνια κήρυξε την ανεξαρτησία και την είσοδο της Αλβανίας στην ΚτΕ, ενώ όρισε πρωτεύουσα του κράτους τα Τίρανα. Οι Ιταλοί εκδιώχτηκαν, εκτός από το νησάκι της Σασόνα, από το οποίο η Ελλάδα είχε παραιτηθεί. Οι Σέρβοι προσπάθησαν να εισβάλουν στη χώρα και να υποκαταστήσουν τους Ιταλούς αλλά τα βρήκαν μπαστούνια κι αποχώρησαν. Κάτω από την τρομακτική πίεση των μεγάλων, η Ελλάδα απέσυρε τις δυνάμεις της από τη Βόρεια Ήπειρο, ενώ οι απελευθερωμένοι Αλβανοί επιδόθηκαν σε εμφύλια διαμάχη με τις φυλές, χωρισμένες σε βόρειες, νότιες και κεντρικές, να πολεμούν καθεμιά τις άλλες.

Μια πρεσβευτική διάσκεψη ακύρωσε όλες τις συνθήκες (1921) και καθόρισε τα σύνορα του κράτους εκεί όπου είχαν συμφωνηθεί το 1913. Ένας πρώην αξιωματικός του αυστριακού στρατού, ο Αχμέτ Ζόγου (1894 - 1961), έγινε πρωθυπουργός το 1922. Ανατράπηκε τον Ιούνιο του 1924 από τον ορθόδοξο μητροπολίτη Φαν Νόλι και κατέφυγε στη Γιουγκοσλαβία, απ' όπου επανήλθε τον επόμενο Ιανουάριο (1925), απαλλάχθηκε από τον Νόλι που το 'σκασε στην Ιταλία κι έγινε πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Στην Ιταλία, ο Νόλι μεθόδευε την επάνοδό του. Ο Ζόγου τον υπερκέρασε εγκαταλείποντας τη φιλία του με τους Γιουγκοσλάβους κι ανοίγοντας τις πόρτες στην ιταλική διείσδυση στην Αλβανία. Η συνθήκη ιταλοαλβανικής φιλίας (Νοέμβριος 1926) σταθεροποίησε τη θέση του Αχμέτ Ζόγου στη χώρα του. Νέα συνθήκη, ιταλοαλβανικής αμυντικής συμμαχίας (Νοέμβριος 1927), τον έκανε να νιώσει ακόμα πιο ισχυρός. Τον επόμενο χρόνο (1928) ανακηρύχτηκε Ζογ Α', βασιλιάς των Αλβανών.

Με στόχο την όπως αυτός αντιλαμβανόταν «εθνοκάθαρση», ο Ζογ ξεκίνησε άγριους διωγμούς εναντίον της ελληνικής ορθόδοξης μειονότητας. Καταπατώντας όλες τις συνθήκες που η Αλβανία είχε υπογράψει, έκλεισε εκκλησίες και σχολεία, έδιωξε τους δάσκαλους και προκάλεσε εξεγέρσεις στη Βόρεια Ήπειρο και ένταση στις σχέσεις με την Ελλάδα, που συγκλονιζόταν από αντιαλβανικές διαδηλώσεις. Τον Ιούνιο του 1933, έκλεισε με διάταγμα όλα τα σχολεία της μειονότητας. Όταν οι πρόεδροι των ελληνικών κοινοτήτων του έστειλαν τηλεγραφήματα διαμαρτυρίας, τους συνέλαβε ως στασιαστές. Η έντονη ελληνική διπλωματική αντίδραση τον ανάγκασε να υποσχεθεί αλλαγή συμπεριφοράς χωρίς όμως ουσιαστικά και πρακτικά αποτελέσματα.

Στο διάστημα αυτό, η ιταλική διείσδυση έπαιρνε μορφή επιδημίας. Η Αλβανία μεταβαλλόταν σταθερά σε οικονομικό προτεκτοράτο και «στρατόπεδο της Ιταλίας», σύμφωνα με την εκτίμηση ιστορικού της εποχής. Στα 1939, η ιταλική απόβαση στην Αλβανία έβαλε και την τυπική σφραγίδα στην προσάρτηση. Ο Ζογ Α' φυγαδεύτηκε στην Ελλάδα κι από εκεί στη Γαλλία, όπου έζησε έκπτωτος ως τον θάνατό του.

Όταν η Ιταλία κατέλαβε την Αλβανία (7 Απριλίου 1939), θέλοντας και μη, η αλβανική βουλή πρόσφερε στον βασιλιά της Ιταλίας το στέμμα της χώρας (12 Απριλίου 1939). Ο

Μουσολίνι το πήγε στον Βικτόρ Εμανουέλε (Βίκτορα Εμμανουήλ) που βέβαια το αποδέχτηκε. Το νέο «σύνταγμα» μεριμνούσε για την ύπαρξη κληρονομικής μοναρχίας κάτω από το

σκήπτρο του «οίκου της Σαβοΐας», απ' όπου προερχόταν και ο βασιλιάς της Ιταλίας. Ένα ερμηνευτικό διάταγμα (Ιούνιος 1940) όριζε ότι η Αλβανία βρίσκεται αυτόματα σε πόλεμο με όποιον πολεμούσε η Ιταλία. Παρ' όλη την κατοχή, η κεντρική διοίκηση προπαγάνδιζε υπέρ της δημιουργίας μιας Μεγάλης Αλβανίας με την αμέριστη συνδρομή του άξονα. Η ιταλική επίθεση εναντίον της Ελλάδας είχε στόχο και «την απελευθέρωση της Τσαμουριάς», της οποίας η διοίκηση ανατέθηκε σε Αλβανούς μετά την κατάρρευση του ελληνικού μετώπου. Τον ίδιο καιρό, στην Αλβανία προσαρτήθηκαν το Κοσσυφοπέδιο, οι περιοχές γύρω από τις Πρέσπες και δυο τμήματα από το Μαυροβούνιο, ενώ η διοίκηση της χώρας ανατέθηκε σε κάποιον Μουσταφά Κρούγια. Στις 29 Ιουνίου του 1941, η «Μεγάλη Αλβανία» κήρυξε τον πόλεμο κατά της Σοβιετικής Ένωσης.

Μετά τον πόλεμο, η χώρα πέρασε στον ιδιότυπο κομμουνισμό του Εμβέρ Χότζα και του Ραμίζ Αλία. Η πρώτη πολυκομματική κυβέρνηση σχηματίστηκε στις 12 Ιουνίου 1991. Με 24 μέλη, από τα οποία κομμουνιστές τα δώδεκα. Η χώρα είχε μπροστά της εννιά μήνες, ώσπου να απαλλαγεί οριστικά από την εξουσία του Αλία.

Στις 22 Μαρτίου 1992, της έλαχε ο Σάλι Μπερίσα. Γιόρτασε τη νίκη του με δηλώσεις για τους «ξεριζωμένους Τσάμηδες».

(protagon.gr, 30.11.2012)